

Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti, Bratislava

PAPIEROSVET

Scenár interaktívnej výstavy

Autori:

Sáša Fischerová

Sáša Petrovická

júl 2000

Papier sprevádza človeka už takmer 5000 rokov.

Tento vzťah človeka a papiera priniesol veľa prekvapivých a zaujímavých pôdôb tohto materiálu, ktoré si však v našom každodennom živote už neuvedomujeme.

Hlavné posolstvom výstavy je „znovuobjavenie papiera“ ako materiálu prostredníctvom, ktorého sa môžu umelci a deti vyjadrovať o živote človeka, o každodenných i netradičných „príbehoch“, ktoré my, ľudia, prežívame, o pocitoch a vnemoch, ktoré túžime nahlas vysloviť a podeliť sa o ne.

Výstavu chápeme ako dialóg umelcov a detí o živote nás všetkých a ako dorozumievací prostriedok, by sme radi využívajú objekty a diela z tohto fascinujúceho materiálu.

CHARAKTERISTIKA VÝSTAVY:

Výstava nemá vzdelávací charakter, technické a praktické informácie o papieri nie sú jeho hlavnou súčasťou. Dominantným elementom výstavy sú objekty vyrobené v spolupráci s výtvarníkmi alebo zapožičané umelecké diela oslovených výtvarníkov.

Predložený scenár obsahuje popis objektov, ktoré sú vytvorené na základe predstáv autorov scenára v spolupráci s autorkou výtvarno - priestorového riešenia **Soňou Sadílkovou**.

Na spoluprácu boli zatiaľ oslovení nasledovní umelci:

- Jozef Bajus
- Aleš Votava
- Ildiko Dobešová
- Miriam Materáková

Umelci majú možnosť na základe predloženého scenára doplniť výstavu svojím objektom .

Výstava je interaktívna a ponúka možnosť deťom priamo pracovať s vystavenými objektmi a predmetmi.

Dôverujeme deťom, že nájdu vlastnú cestu k pochopeniu príbehov z papiera. Jednotlivé objekty budú sprevádzať len krátke motivačné texty, ktoré budú pripravené na základe konkrétneho výtvarno - priestorového riešenia a konečnej podoby objektov.

KAPITOLY VÝSTAVY:

- **Posolstvo**
- **Každodennost'**
- **Obal**
- **Protiklady**
- **Kolobeh**

ÚVOD

Úvodná kapitola predstavuje deťom stručnú históriu papiera – jeho vznik a použitie a tiež princíp jeho výroby.

Informatívna časť bude súčasťou akejsi PAPIEROKNIŽNICE – s vybranými publikáciami a materiálmi, ktoré predstavujú papier. Prezentované budú napríklad knihy encyklopedického charakteru s rôznorodými informáciami o papieri, vybrané katalógy z umeleckých tvorivých sympózií venovaných papieru a realizovaných v Ružomberku, informácie o výrobe papiera, Kirigami a Origami knižky...

POSOLSTVO

Motto kapitoly: (text aj v inštalácii)

**PAPIER PRIJAL UŽ TOĽKO DOBRÝCH A ZLÝCH SPRÁV.
KOĽKO ICH EŠTE PRIJME? AKÉ BUDÚ?**

Vystavené objekty:

- **Príbehy**

Filozofia objektu:

Papier prijal už toľko dobrých a zlých správ.

Veľkorozmerný objekt ako koláž s rôznymi popísanými papiermi, ktoré podávajú správu o tom, ako človeka papier sprevádza v živote. Je to spoločný „príbeh“ človeka a papiera.

(útržky kníh v rôznych jazykoch, pohľadnice, listy, mapy, školské zošity...)

Interiér objektu tvorí papieroknižnica – publikácie o papieri a vybrané informácie o histórii papiera a vývine jeho využívania.

- **Príbeh napísaný na papieri.**

Filozofia objektu:

Je príbeh napísaný na papieri nekonečný? Koľko ľudí počas existencie papiera písalo a čítalo všetky tie správy, informácie a príbehy. My sme ich súčasťou. Čo bolo pred nami? Čo bude po nás.

Objekt využívaj jednoduchý trik so zrkadlom. Priestor vytvorený zrkadlom a rôznorodými písmenami po stenách. Deti môžu dovnútra nakuknúť a vidia sa v odrážajúcich sa a nekonečných písmenkových príbehoch. napísaných na rôznych papieroch.

- **Papierový písmenkohľad.**

Filozofia objektu:

My ľudia tvoríme a píšeme príbehy na papieri. Sú tak rôzne a navzájom sa prelínajú.

Hrací objekt pre deti postavený z papiera ako variácia krasohľadu. Namiesto farebných skličok sa použijú rôzne písmená a pootočením vznikajú nonsensové slová.

- **Tvoja správa**

Filozofia objektu:

Každý z nás túži po sebe zanechať dobrú správu, dobré posolstvo.

Veľkorozmerné priestorové leporelo. Na vopred predtlačených papierikoch, ktoré spojením sa navzájom spájajú /predtlačená línia/ môžu deti zaznamenať svoju napísanú resp. nakreslenú správu. Vznikne tak jedno spoločné prepojené posolstvo.

- **Písáč**

Autor: Aleš Votava

Filozofia objektu:

Už ste si niekedy všimli aký môže byť krásny akt zaznamenania správy na papieri. Každý papier inak prijíma svoju správu.

Veľkorozmerný objekt písací mobil tinguelyovského charakteru. Pohybom kľuky je možné zaznamenať správu na papier.

KAŽDODENNOSŤ

Motto kapitoly: (text v inštalácii)

ŽIVOT S PAPIEROM A BEZ PAPIERA OD PONDELKA DO NEDELE. JE TO NUDA? JE TO FAJN?

Vystavené objekty

- **Papierovník**

Filozofia objektu:

Čo papierové máte práve pri sebe.

Výzva pre deti aby zanechali svoj malý papierový každodenný objekt, ktorý majú práve pri sebe, na výstave.

Deti môžu zanechať objekt na pripravenom stĺpe. Objekt sa bude počas výstavy priebežne zaplňovať.

Vznikne tak konceptuálny záznam každodennosti u návštevníkov výstavy.

- **Kolotoč každodennosti**

Filozofia objektu:

Papier nás sprevádza na každom kroku. Všimli ste si?

Objekt ako veľkorozmerné koleso, z ktorého sa otáčaním kľukou vynárajú inštalácie vecí z bežného života súvisiace s papierom. Objekt vyjadruje neustále sa opakujúcu každodennosť, ktorá môže byť nezaujímavá a fádna. Je v protiklade s ostatnými objektmi kapitoly, ktoré hovoria o tom, že je len na našej kreativite ako s touto rutinou naložíme, aby sme svet a spôsob jeho vnímania ozvláštnili.

- **Privoňaj**

Filozofia objektu:

Ako vonia papier? Papier má tak veľa pekných vôní, ktoré zabúdame vnímať.

Objekty majú inšpirovať deti k uvedomeniu si vône papiera aj v ich každodennom živote. Vystavené objekty majú podobu špeciálnych artefaktov a využívajú ručný papier do ktorého sú primiešané rôzne voňavé esencie (koreniny, voňavé čaje...)

- **Niečo pre tvoje oči.**

Filozofia objektu:

Málokedy sa prizrieme ako vyzerá papier zblízka. Aj papier môže prekvapiť.

Výtvarne pripravený objekt so zabudovanými mikroskopmi. V jednotlivých oddeleniach objektu si deti môžu prezrieť štruktúry rôznych druhov papiera.

- **Papierový organ**

Filozofia objektu:

S papierom môže byť aj zábava. Je to len na nás.

Objekt vytvorený s papierových rúrok (kobercové, látkové, iné) na ktorých sú zavesené rozličné predmety. Ide akýsi organ, ktorý pohybom ruky vydáva zvuky.

OBAL

Motto kapitoly: (text v inštalácii)

**KOLKO VECÍ PAPIER CHRÁNI A OBAĽUJE. ČO OBAĽUJE
TVOJU DUŠU, TVOJE VNÚTRO?**

- **Klobúkošaty**

Filozofia objektu

Cukríky chráni pred poškodením krabička, ľudia chráni oblečenie. A môže to byť aj pekné. Páči sa ti tvoj nový obal?

Klobúk ako súčasť oblečenia človeka reprezentuje odev t.j. obal človeka. Práve prostredníctvom klobúkov si deti môžu uvedomiť zmysel a potrebu obalovania vecí papierom. Klobúky sú vyrobené v spolupráci s výtvarníkmi a sú pri ich realizácii využité papierové obaly (napríklad sáčky z cukrov...). Deti si môžu klobúky skúšať priamo vo výstave.

- **Úkryt**

Filozofia objektu

Ako mušľa, vajíčkova škrupinka, alebo ulita slimáka skrýva a chráni to, čo má vo vnútri, tak aj my, ľudia, skrývame to, čo niekedy cítime. A niekedy by sme sa schovali a stúlili najradšej celí, napríklad pod perinu alebo keby sme mohli, tak by sme sa schovali aj do malej škatuľky, len aby nás nebolo vidieť.

Skupina objektov, ktoré dávajú deťom príležitosť sa „schovať“. Sú to objekty, ktoré poznajú deti z každodenného života ako obaloviny z papiera. Napríklad škatuľka z rôznych potravín, ale tak veľké, že je možné do nich vojsť, papierový sáčok tak obrovský, že vo vnútri je rebrík so šmýkačkou a bazénom s papierovými pilinami.

Alebo obrovský papierový sáčok na čaj, cez ktorý je možné prejsť a zazvoniť na štítok so značkou čaju.

- **Obalovanie**

Filozofia objektu

Ako obal prilieha na to, čo obaluje, tak koža prilieha na telo človeka. A niekedy sa nám zdá, že sa nevieme zmestiť do kože.

Formou frotáže majú deti príležitosť si priamo vyskúšať kontakt s papierom ako veľmi variabilným a poddajným materiálom. Deti majú na špeciálnych stojanoch pripravené rôzne objekty na rôzne formy frotáže.

- **Kukla**

Filozofia objektu

Chceme sa cítiť bezpečne, mať obal, čo nás chráni. Ale ako pritom nestratiť kontakt so svetom.

Autor: Ildiko Dobešová

Objekt netradične stvárňujúci papierové rúry z balov látok ako konštrukciu pripomínajúcu kuklu. Konštrukcia je otvárateľná, je možné do nej vojsť a vytvoriť svoj vlastný obal.

Protiklady

Papier ako mnohotvárnny materiál a jeho vlastnosti.

Motto kapitoly: (text inštalácie)

TENKÝ – HRUBÝ. JEMNÝ – DRSNÝ. KREHKÝ- PEVNÝ. AKÝ SI TY?

- **Krehký, jemný, ľahký –pevný**

Filozofia objektu

Hovorí sa jednoducho iba „ papier“. A pritom má toľko podôb.

Objekt je vyrobený z viacerých druhov papiera. Krabica je z pevného kartónu a je perforovaná tak, aby deti mohli nakuknúť dovnútra. Vo vnútri deti môžu vidieť lietajúce kúsky jemného papiera ako malé puzzle. Úlohou detí je vyriešiť výtvarný rébus z lietajúcich papierikov.

- **Papierový orchester**

Filozofia objektu

Papier v sebe skrýva aj malý orchester a celú škálu krásnych zvukov. Už ste niekedy počuli ako vie vyhrávať „papierový orchester“?

Objekt má podobu visiacich trsov z papierov rôznej kvality.

Deti sa ponoria do papiera, môžu si uvedomovať rôzne zvuky (napr. jemný papier pripomína šumenie vodopádu).

Papierové bubny s reproduktormi umožnia deťom si vypočuť, aké zvuky má papier, keď po ňom škrabeme, klopkáme alebo papier krčíme a trháme.

Je to objekt, ktorý upozorňuje deti na to, že papier je mnohotvárnny materiál, ktoré ponúka široké možnosti na opracovania.

- **Papierové fúkadlo**

Filozofia objektu

Papier má toľko protikladných vlastností. Stačí iba jemne fúknuť, a už sa spustí lavína pohybu.

Objekt postavený na princípe zákona o akcii a reakcii. Fúknutím môžu deti dať do pohybu papierové objekty, ktoré sa vzájomne prepájajú a iniciujú k novým typom pohybu a akcii ďalšie papierové objekty. Objekt využíva princíp jednoduchého papierového fúkadla, ktoré sa po fúknutí rozvinie.

- **Papierové okuliare**

Filozofia objektu

Vidieť aj nevidieť a predsa objaviť vždy nové.

Objekt pracujúci s transparentnosťou ako vlastnosťou papiera. Do veľkorozmerných okuliarov na stojanoch sú namiesto skiel zasadené papiere z rôznou transparentnosťou.

- **Papierová tieňohra**

Filozofia objektu

Je stále čo obdivovať a objavovať.

Objekt na ktorom chceme, aby si deti uvedomili rôzne možnosti ako meniť tvar papiera – strihanie, skladanie, trhanie, krčenie. Deti si môžu vytvárať rôzne objekty. Ich vložení pred svetelný zdroj sa pred nimi vynára papierové tieňové tvaroslovie.

- **Skladačka**

Autor: Jozef Bajus

Niekedy stačí urobiť len niečo jednoduché. A hneď je všetko inak.

Objekt hovoriaci o tom, ako môže človek zmeniť vlastnosť papiera jednoduchým opracovaním - špeciálnym skladaním dosiahneme elasticitu a pružnosť papiera. Veľkorozmerné závesné objekty.

KOLOBEH

Papier je všade okolo nás, taká samozrejmosť. Ale vieme, aký je vzácny?

- **Papierové plátno.**

Filozofia objektu

Je mnoho možností ako oživiť papier, ktorý doslúžil.

Objekt ponúka deťom priamo v akcii si uvedomiť možnosti recyklovania papiera. Výtvarná inštalácia, ktorá využíva princíp tkáčskeho stavu. Deti môžu kúsky papiera, pripravené zo špeciálne výtvarne upravenej skartovačky, využiť na tkanie papierového „plátna“.

- **Staronový príbeh papiera**

Filozofia objektu

Papier je z prírody a môže mať svoj vlastný nekonečný príbeh.

Objekt stvárňujúci recyklovanie papiera – jeho zrod, zánik a možnosti nového zrodu. Využíva princíp kotúča filmu z jednotlivými políčkami (obrázkami). Deti otáčaním klukov odvíjajú jednotlivé obrázky, ktoré dovedna tvoria recyklačný reťazec.

- **Premeny papiera**

Filozofia objektu:

Stále ten istý a predsa vždy prekvapivo iný.

Videopremietanie animovaného filmu z dielne VŠMU, na ktorom si môžu deti uvedomiť možnosti odpadového papiera ako výtvarného materiálu vo filme.